

NAPREDNJAK

List hrvatske pučke napredne stranke.

Pretplata: na godinu Kr. 5.— Na pò god. Kr. 2.50. Za inozemstvo suviše pošt. trošak.
Pojedini broj u mjestu 6 para vanka 8.
Plativo i tuživo u Šibeniku.

IZLAZI SVAKOG PETKA

Pretplata šalje se administraciji. Pisma šalju se uredništvu. Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. Oglasi se računaju po 16 para po peti retku; za više puta po pogodbi. Priopćenja i zahvale po 20 para po retku. Plaća se sve unaprijed.

BROJ 2.

SE NE VRAĆAJU. — POŠILJKE NEPLAĆENE PRIMAJU SE. — E RAČUNAJU 16 PAR ETIT RETKU, A ZA TA PO POGODBI. NJA I ZAHVALE 20 PARA PO RETKU. —

INAJSTIĆ.

Ijadica i drugovi

Željeznička sveza sa Bosnom.

Prema zaključku Uprave Željezn. Vijeća prošlih dana bio je D.r Smodlaka i inž. Senjanović u Sarajevu, da se sa zastupnicima bosanskog sabora sporazume glede željezničkog spojenja Bosne sa Dalmacijom.

O tom svom putovanju referovao rečena gospoda u splitskoj vijećnici upravi istog vijeća, a mi iz tog referata prenosimo po „Slobodi“ ovdje glavnije, što javnost našu može da zanima.

Prama tome u Bosni vlada ovo mišljenje: Bosna i Hercegovina posjeduju pruge željezničke koje u najvećem dijelu ne odgovaraju njihovim gospodarstvenim potrebama. Monarhija je po Bosni i Hercegovini posagradila pruge, koje su s jedne strane išle u prilog Magjarima, a s druge strane služile strateškim potrebama Monarhije. Dug što je za te pruge učinjen, nosi Bosna, koja danas plaća 5 milij. K. godišnje za amortizacijske kvote i prometni deficit tih željeznica. Bošnjacima je dakle dosta takovih željeznica oni trebaju pruga da spoje svoje plodnije predjele sa drugim djelovima zemlje, i sa izvornim putevima.

Dalje referuju o željezn. programu, što ga je zem. savjet predao zajedn. vladi.

Po važnosti su u tom programu na prvom mjestu, pruga Brčko-D. Tuzla-Bjelina, u bogatoj Posavini, koja je još danas bez sveza sa glavnim konsumnim predjelima Bosne i Hercegovine. Zatim sveze Banjaluka-Jajce i Novi Bihać koje imaju da s jedne strane spoje zapadne produktivne predjele Bosne sa glavnim gradom i izlazom na more, a s druge strane da omoguće kraći spoj Bosne sa Austrijom preko Hrvatske.

Opće je mišljenje u Bosni, da su to najpreće potrebe, a tome je dokazom, što su te pruge već dobile predsankciju vladarevu.

O spoju Bosne sa morem preko Splita, vlada općenito ovo mišljenje: Kakove su danas prilike, Bosna nije zatvorena s morske strane i izvoz danas — u koliko ne prelazi preko Ugarske — ide na Metkoviću i Gruž. Dolina Neretve je naravni izlaz na more. U koliko gornje dvije luke,

osobito Metkoviću radi svojih neugodnih prilika ne bi zadovoljavale, najkraći bi i najjednostavniji, dakle i najjeftiniji — jer na ovo treba da Bosna obzirom na svoje financije najviše pazi — je put na Klek, kad bi Austrija htjela da gradi željeznicu od Metkovića do Kleka ili u protivnom slučaju Neum. (od Metkovića do Kleka nije već circa 17 km. prilično jednostavne željeznice.)

Svezama Bihać-Novu, Banjaluka-Jajce te Bu gojno-Rama, koja je također zatražena od zemaljskoga savjeta, a osim toga poduprta strateškim zahtjevima — biti će sa ostalom zemljom i sa dolinom Neretve spojeni svi gospodarstveno važniji krajevi zapadne Bosne te bi ostali nepriopjeni brdoviti prijedjeli oko Kupreša, Zupanjac i Livno. Obziri na slabe financije zemlje i veliki dug zemlje uložen u željeznice ne dopuštaju, da Bosna sada o toj svezi misli, koliko god bi ista mogla biti od koristi za te bliže, a vremenom i za ostale predjele Bosne.

To je u glavnom sadržaj referata gg. izaslanika, koji još izvješćuju, da bi se sa bosanske strane došlo u pomoć spojenju Bosne sa Spljetom, ali da je to u prvom redu dužnost austrijske vlade, pošto bi ta pruga bila korisna najviše samom Spljetu.

U jednom od narednih brojeva, mi ćemo se pozabaviti sa svog gledišta o spojenju Dalmacije sa Bosnom.

Imamo biskupa.

Duga pritažana borba i sva ona diplomatska natezanja između Rima i Beča, između nadbiskupa i zastupnika, koja su se vodila oko imenovanja šibenskog biskupa, bacaju jasno svjetlo na konačne ciljeve, koji su vodili te ratujuće stranke. Ali nas cijelo to prikriiveno lomljenje koplja ni najmanje ne zanima, jer bio biskupom našega grada tko mu drago, on će uvijek ostati izvršiocem onih želja i zahtjeva, koje će mu nalagati Rim i Beč. Duh klerikalne politike, koji se širi iz najviših vladajućih krugova, da preko svojih izvršujućih članova, popova i fratara, okuži i priguši

čitavi naš narodni život, danas je tako snažno označen i jasno određen, da bi bila slijepa nevidljivost i zaslijepljenost kad bi se njegova opstojnost i njegove težnje hotjele ignorirati. Proti ovoj natražnoj zarazi unesenoj iz tudjine, a njegovanoj i podržavanoj od svih mogućih mogućnika mantijaša, treba uspostaviti najenergičnije uređeni slobodoumni i demokratski pokret. Smješno bi bilo kada bi mi u nemoci naše snage i u pomanjkanju svijesti, tražili od biskupa — pa i ne pisao on žučljive polemike u stranačkim pravaškim i klerikalnim novinama — da on postavi čvrste uzde nasrtljivoj i netolerantnoj crnoj internacionali.

Prošlo je doba Lava XIII. gdje je krotko stado nesmetano paslo pod okriljem blage i mudre desnice velikog pape; otkada je na Petrovoj stolici zasio novi papa od tada su se brižni pastiri pretvorili u vukove razdirače, razgnali stado vjernika i odalečili od njegovanja vanjskih forma vjere i one, u čijim dušama buktu neprisljano čuvstvo vjerskog uvjerenja. Mladji svećenici, odgojeni u razmiricama kulturne društvene borbe, potpuno su zaboravili svrhu njihovog zvanja i stali se uplićati u svjetske poslove, za koje su određeni drugi ljudi, a njihovo duhovno polje, crkvu i oltar zamjenili su strastvenom stranačkom borbom. U tom nenaravnom trvenju, usljed neobzirnosti i strastvenosti, usljed neprestanog nemira i parbanja sa svojim župljanima, izgubili su mladji popovi i fratri svoj svećenički ugled, sukobili su se sa njima povjerenim stadom i mjesto anđela mira postali su uzročima smutnje i nesloge.

Ovo je današnji položaj i uloga naših mladjih svećenika i njihovih starešina, to je ono tužno i nedično stanje, koje osim toga, što je na uštrb svećeničkom staležu, daje povoda puku, da zamrzi na svećenike s kojima se ne slaže i koji ga očito progone, te da se tako pomalo odalečiva od svete vjere svojih djedova i da postaje hladan za sve ono što su njegovi predji obožavali i zašto su na poteke svoju krv lili.

Naša narodna politika ima druge ciljeve i druge puteve nego li ona vodjena od popova, pod ravnanjem ljudi, koji su tuđi narodnom čuvstvu

PODLISTAK.

Razvoj prosvjetnih ustanova.

U onim prvim nestalnim titrajima ružične zore narodnog budjenja lebdila je nad sumornom dušom naroda neodređena čežnja za slobodom, koja se kao daleka jeka pobjede revolucije i svježeg nacionalizma sguščavala u svijest narodnu. Tiho, kao prozirna magla izvijahu se iz narodne duše rasijana čuvstva želja i nada, titrajući nad njihovim izvorom kao nevidljivi zadah besvjesnog života. Nešto pokrećućega zasićuje zrak, živi u puku između njega, ali ne prodire svjetlom i toplinom sunčane zrake u njegovu svijest. Došla je onda bogata duša književnika i ona je krileći u visini razabrala i shvatila one tihe besvjesne glasove, sintetizirala ih, oživila i podigla ih do sjajne visine ideala slobode i ujedinjenja naroda. Prve klice naše narodne misli pomalaju se u literaturi te postaju zavjetnom misliju naroda, koja se potpuno i isključivo priljubi književnosti živući i razvijajući se u njoj.

Oni isti stari a vječito novi pojavi, koji spajaju enciklopediste i romantičare sa titanskim podvigama velike franceske revolucije, ona ista silna misao talijanske ideje ujedinjenja, te se kao Palas Atena ponosno diže iz zanosne literature od Parinina do Manzonia, ponavlja se opet jednom u

i srednja Dalmacija sa velikim i bogatim varošima i mjestima.

Kad je to tako, dakle, i kad pogledamo malo na opće naše interese s ovoga vidika, tad možemo da bez primjese sporednih čutstava tražimo prugu zgodnu i zemlji korisnu, koja neće moći da uzme na se karakter lokalne pruge, već opće i baš pruge za svu srednju i sjevernu Dalmaciju, kad je i onako južna Dalmacija sa Herceg Bosnom već spojena.

Sa toga našeg vidika mi vidimo jedino opravdanu prugu — opravdanu sa svakog gledišta —

klasično doba hrvatske književnosti, u doba naših romantičara. Hegemonija tuđinskog duha, koja je skućila cijelu narodnu snagu i pretvorila narod u apatičnu i besćutnu gomilu, budi osjetljive duše književnika, u kojima se roje Prometejeve silne zamisli, izvablja reakciju intelektualnu i moralnu, koja zanosom romantičnog idealizma slika živim osjećajima idealnu domovinu. Bila je to politička i društvena rivendikacija, koja je odjeknula slobodnim duhom iz ilirskog kola, razlijegala se na sastancima, u poeziji, u književnosti i po kazalištima. Knjige se pišu i prevadaju, šire se novine samo da se jačinom trijesa afirmišu sloboda i neodvisnost naroda. Književnici našeg narodnog preporeda nastoje da toplinom svojih čuvstava podadu onom odsjevu neodređenih narodnih čežnja stalni, konkretniji oblik, da probude energije svijeta, da uzbune njegovu čeznutljivu dušu za slobodom za neodvisnošću.

I ta čitava umjetnost bila je već u pamiku svog razvoja posvećena narodu. Svojim patriotskim koloritom u samoj ljubavnoj pripovijesti, budjenjem minulih sretnih uspomena, opajanjem duha narodnog ugaslom veličinom u pjesmi i romanu, zadobismo književnost čisto tendencijoznu, određenu političkom preporodu naroda.

Kad je tako ideja narodnog preporeda iznikla po najprije u našoj književnosti, morala je ona sada da se iz književnosti same, preko nje proširi i ukorijeni u sve slojeve naroda, jer se jedino sudjelovanjem cjelokupnog narodnog orga-

nizma dadu postići veliki i trajni uspjesi. Tako je u vječitom izmjeničnom odnošaju stvari narodni pokret uvjetovao sakupljanje knjiga. Već u prvim godinama narodnog preporeda započima po Dalmaciji osnivanje narodnih čitaonica, koje su morale biti ono pouzdano središte oko kojeg će se okupljati narodna vojska i zagrijavati se za narodne ideale. U krilatoj riječi Pavlinovića razabire se prava svrha čitaonica, koje... „su pozvane u pomoć narodnim zastupnikom i narodnome listu, da štivom, razgovorom, zabavom krče polje; da druga građanska otudjena, navikne jeziku, običajima i nazorim narodnim.“ U ono romantično doba političkog naprezanja bila je psihološka nemogućnost i pomisliti na čitaonice kao čisto kulturno obrazovajuće ustanove. Zato je isti d.r Božidar Petranović, cijeneći bogatstvo i uspjehe socijalnih ideja i onih duševnih pojava, koje bijahu spojene s tim društvenim preporedom, tražio između njih i duha svog vremena nužni sklad. U prvim decenijama prošlog vijeka, kada je u Hrvatskoj prvi osvit nadom preporeda obasjao narodni život, spavala je u Dalmaciji svijest naroda pod talijanskim duhom, koji je bio zavladao čitavim javnim i privatnim životom. Petranović zadahnut narodnim čuvstvom narodnog osjećaja ustanovljenjem jednog književno-prosvjetnog društva, „Matice Dalmatinske“, koje je imalo tek u drugu ruku a i to ponajvećma uplivom postojećih okolnosti i nekih dalmatinskih rodoljuba, poprimiti i politički program,

— govani — govani — urugomu i t. d. a međutim s druge strane javlja se općina, da je pazar otvoren. Općina brzojavlja u Knin, Drniš, Vrliku, Spljet, Brač i tko bi sva mjesta nabrojio; ljudi sutradan dovažaju blago, trguje se, kupuje se a općina prima brzojav od svog zastupnika da je pazar otvoren.

A kad je za to doznao naš zastupnik mislio je kako mu malo važnosti davaju u Zadru, mislio je kako je mogao učiniti lijepu figuru kad bi općina bila dobila najprije njegov brzojav o otvoru pazara, i misleći na takovu blamažu uzkliknuo je „Saperlott, taj prokleti brzojav!“

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, in; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktivaj radi mnogih ajživahniji, najuje, duguje svoj

visiti, ako mogi alno čuvstvo, naći alijani bili psihosamo prema svom nego najvećma evo to je baza a.

na logično izviru, gi tijekomv unuke. Nacionaliste ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim vcima. Sada, a da e pred nekoliko istellini objelodalia“ nekoliko člarugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podneva oslobodimo one manja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u kona, nije nikad zaitanja i probleme je razlika između e bave ovim procijonalista), samo ene stranke konzivotu cilj samoj vlja svrhu nacije n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj. iti preslice s končaru vretencu izdupstirno olova, da zvučaricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ma. Ta drvena obuča n starcu: žuljala je ar onda načini šljaku buvene; u toj prvj rirode momče je po osjećanje forme i ičku inteligenciju. Za- ića, Antu Starčevića, izrezujući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i gje u zadarskom „Na- o darovitom pastiru, iue poticao je vigje-

i narodnom osjećaju; ona treba da se slobodno razvija, oslobođena svakih viših stranih upliva, koji imaju težnje protivne našoj pravoj narodnoj budućnosti. Uplivanje klera u naše narodne poslove ne samo što ne ćemo tražiti, dapače ćemo svom snagom pobijati i suzbijati; za pomoć i zaštitu naših narodnih interesa ne ćemo se nikada obraćati biskupima ili inim drugim crkvenim poglavcima, jer nam oni istu ne mogu i ne smiju pružiti. Pakrac, Mahnić i Stadler tri su imena hrvatskih biskupa, koji nam služe najjeftinijim dokazom, kako njihovo zauzimanje za najsvetije narodne amanete znači samo razočaranje, poniženje i bataljenje svih prava i povlastica našega naroda. Ali kao građani imamo naša prava, od kojih ne popuštamo i mi imamo prava zahtijevati da kler živi u onom opsegu, koji je njemu propisan.

Čuvstva, kojim susrećemo imenovanje kan. Pappafave šibenskim biskupom, nijesu čuvstva narodnog zanosu i oduševljenja; opamećeni iskustvom i realnošću činjenica ne pozdravljamo u crkvenom poglavici našega grada spasitelja hrvatske misli. Ali stara odlika gostoljubivosti našega grada i želja za sredjenijim i mirnijim odnošajima vabi nam iskrenu dobrodošlicu našem biskupu, te mu želimo od srca, da bude dobar pastir svoga stada, te da svojom odlučnošću poradi, da njegovo mladje svećenstvo živi u miru i ljubavi sa svojim župljanima vršeći savjesno dušobrižničke svoje dužnosti, a da se čuva svega onoga što izazivlje smutnju i razdor, te je na štetu vjere, crkve i puka.

Dopisi.

Iz Trogira.

Iza najsrmatnijih občinskih izbora u Trogiru. Neki individui, do juče neznatne oline, iznikoše kao gljive iza kiše usljed raznih usluga. Istakli su se osobito neki propali obrtnik Bepo Munitić, koji se je tekom izbora opoštenio pohvalnim zanatom — špijunstvom, i Toni Osibov, bezgaća, sada novi občinski viećnik, zaslužan radi svoje neoprane jezičine, koja mu nosi kadikad za nagradu koji botiljunić dobra vina, ali naravno onoga bez vode. Ova dva rodoljuba nove bagre sa još nekim obškurim i glupavim stvorovima po kavanama i birtijama glavni su braniči i hvalitelji jadnog Mikule i propale občine. Već počeo da izazivlju, a sinoć tepavi Osibov, valjda da ugodi nekima i zaštićen od policije, udario je na izdajnički način jednog skladnog građanina, koji je jedino kriv što ne odobrava rad občinskih nesrećitelja i kojemu nije stalo kao nekim prirepinama da se okorišćuje občinskom imovinom.

Drugi put ćemo nastaviti, jer imademo mnogo toga da kažemo i o neurednostima na obćini, koje bi mogle doći u sukob i sa kaznenim zakonom, i o nekim ljudima koji se najpudnije i najsrmatnije ponijehše prigodom zadnjih izbora, bacajuć i obraz i poštenje kao nikada do sada.

Skradin, mjeseca Novembra.

Traži zbilja, da nas za jezik povuču onaj izmoođeni don Abondio, koji u „Dalmati“ ističe tudje vrline, dok o svojim muči, a ničem nije kadar da pobije sve ono, što se njemu u grijeh upisuje. To su dječija izmotavanja iznositi sad u obranu ono, što niko nije kadar da potvrdi ubjedljivim dokazima. Doduše isticao se taj dopisnik „Dalmate“ velikim patriotom, tako da nije ovo dana stao da govori za Talijane iz Skradina, ne bi bio niko ni znao ko ni do sada kojoj narodnosti pripada, a još manje kojoj stranci. E zbilja takav čovjek je mogao da ima velikih političkih neprijatelja. Izgleda čudno malo, da je on već toliko upliva kod Talijana stekao, da sada na sva usta govori u njihovo ime.

Da li njemu ko svešteniku pristoji da se na onakav način izražuje, ispustićemo, pozabavićemo se radje o onom što je bilo, i što jest. Dodje nam do ruku neka njegova satira, koja je bila poslana iz malog Lusina, sastavljena od nekog „professore in matematica ed un farmacista in cerotti“. O formi ne govorimo, jer je ispod svake kritike. Citirajući samo dva stiha „Maestro al diavolo, nella busia“, govoreći o svom danas tako hvaljenom i u zvijezde kovanom miljeniku, naziva ga svim onim, što samo iz njegovih usta može da izadje, a sada „la virtù splendida eccelle“ za danas ćemo završiti početnim citatom don Abondia: „Parcite linguae, quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit.“

Razvagje 19/11. 1911.

„Naprednjak“ u svome 18. broju natuknu nešto o aferi izmeggju mene i Nastića II-oga, a

pošto ta afera još visi, rezervirao sam se naslikati je vijerno dok se kraju privede, pa da svijet vidi dokle može podlost jednoga Bruta u službi hajduka crnaca; a uz to uvjerit će se, tko je crnac i što su sve sveti otci kadri počinuti u ime vjere, morala i čovječanstva. G. Pokrajac.

Bilješke.

Živio Meštrovic. Ovaj naš mladi ali snažni i priznati umjetnik, bio je odlikovan jednom od prvih 10 nagrada za njegove kiparske radnje izložene na rimskoj svjetloj izložbi. Priznanje kulturne Evrope priznanje je stvarajuće snage našeg naroda i naših kulturnih uvjeta. Harni velikom Meštrovicu, koji pronosi glas roda svoga, njemu, našem ponosu, našoj slavi, utjelovljenju naših nada i naših težnja najsrdačnije čestitamo. Živio naš Meštrovic, naša dika!

Koliko želi zato dobiti? Prijatelj vojlija naših pravaša D.r Sušteršić držao je u parlamentu u ime slovenačkih i dalmatinskih klerikalaca i pravaša govor, kojim je svoje ljude nudjao svakoj austrijskoj vladi, koja bi ovakove elemente htjela u svoje krilo primiti. Sušteršić, koji je spreman za ministarsku stolicu izručiti svakoj vladi i svoje „klubase“ i svoje stranke postavio je novu ponudu. Od njega i njihovih se i nije moglo drugo očekivati, nego da lome koplje za uvođenje „starog, pravog austrijskog duha u sistem vladanja monarhije“. Dok svi razumni i pravi narodni političari u Austriji traže da se prekine sa sistemom „starog austrijskog duha“ i da se uspostavi vladavina novoaustrijanizma, na ravnopravnom, demokratskom i naprednom temelju, dotle ovaj popovski vođa traži uspostavljenje starog austrijanizma, koji ne poznaje ni najelementarnijih prava narodnosti i slobode. Njemu velikom slavenskom i hrvatskom rodoljubu nije stalo, da li će narod tom „novom“ politikom što dobiti, njemu je glavno da *on sa svojim ljudima* ne ostane izvan tabora vladine stranke. On hoće da udje u većinu pak da tako zadobije ono „nesebično“ mjesto ministra bez obzira, da li će time narod i Jugoslaveni u pće šta izgubiti. „Mi nećemo ostati vanka“ grmio je D.r Sušteršić, baš kao da je već austrijski ministar, koji dijeli mjesta i pozicije te gradi i jača veevlasni položaj monarhije. Njegov je govor dosegao visinu u tvrdnji, da samo austrijska većina i austrijski duh mogu Austriju spasiti i osloboditi trajnih trzavica. D.r Sušteršić je valjda ovijem ciljao na svoje izdajstvo prama slavenskoj uniji, koju je u zadnjim delegacijama odbjegao, da glasuje za obrambene osnove. Sušteršić je uvijek isti: sebičnjak i austrijanac „starog duha“, spravan da u svakoj prigodi izda slavenstvo za platu ambicije i časti. To je Sušteršić učinio i sada ne samo za sebe, nego i za svoje drugove. I tako Dulibić, Pridan i svi pravaško-klerikalni neodgovornici postadoše u Beču stupovi „starog, pravog austrijanstva“, koje je uvijek prelazilo preko nas i preko naše zemlje, ne samo nemarkom već i bagatelizovanjem, tako da nas je dovelo do današnjeg zdvojnog stanja. I dok se u Beču ovako srmatno i uprav klerikalno nudjaju austrijskim vladama, molbom da ih prime u većinu i da njihovom Sušteršiću dadu makar „staru austrijsku“ ministarsku stolicu, dotle u svojim novinama pričaju dalmatinskim telicima „da se oni nikoga ne boje“, taman kao da su svi rođeni Bismarki! I imaju pravo, oni se nemaju koga bojati, jer kad se ovako nudjaju neće ih nitko krivo pogledati, već će ih samo svi pošteni pitati: a šta želite dobiti, kad ovako nudjate sebe i zemlju proti interesima naroda?

„Novom Valu“ uskraćen postdebit za Austriju. Službeni list „Wiener Zeitung“ u Beču priopćio je prošle sedmice odredbu ministra unutarnjih posala, kojom se periodičnom listu „Novi Val“ u Zagrebu oduzimalje postdebit za zemlje zastupane na carevinskom vijeću. — Prije dva tjedna bio je — kako je poznato našim čitaocima — uskraćen postdebit „Valu“, koji je na to za austrijske zemlje počeo izlaziti kao „Novi Val“.

Polazu ispite ili se nude? Mjesni klerikalni organet piše o „novim mučenicima“ — biva o D.r Lorkoviću, D.ru Magdiću i drugima, koje je satrapska magjaronska vlada uzela na nišan i progoni ih nemilice bez mrve razloga a jedinom željom, da se Tomašić oslobodi najpogibelnijih protivnika.

Pri tom „Hrv. Rieč“ postupa takim cinizmom, kakav se može dozvoliti samo ljudim pokvarenim i spremnim na svaki neljepi čin, samo ako je to u njihovom osobnom interesu.

Taj cinizam, ta doza mržnje odava dušu onih nesretnjaka i vrtikapa i njihovu namjeru, a ta je: — polazu ispite i nude se vladi pod koju hoće cijenu. Na zdravlje!

Vijesti iz grada i okolice.

Visoki gosti. Ove sedmice posjetio je naš grad budući prestolonasljednik Karlo Franjo Josip na jahtu pomorske vlade *Pelagosa*. Radi silnog nevremena prosljedio je nadvojvoda, sa svojom mladom suprugom, dvorskim vlakom put Spljeta, u pratnji predstojnika naše željezničke stanice g. Gradischera. Na Perkoviću zadržao se je u željezničkoj restauraciji, gdje je doručkovao, te izrazio svoje zadovoljstvo u dugom i prijaznom razgovoru s gostioničarom gosp. Begom.

Zapovjednik ratne mornarice Montecuccoli boravio je nekoliko dana na ratnom jahtu *Lacroma* u našoj luci, u svrhu da pregleda brodovlje ratne mornarice, koje je stalno namješteno u šibenskom zaljevju. Visokom gostu bili su na poklon više gradske vlasti, i općina mu je polala svog pisara. Ovaj zadnji slučaj bahatosti, koji kompromitira dobar glas ugledjenosti, uljudnosti i gostoljubivosti našeg grada, koji je kadar štetiti privatnim interesima grada i sprječiti planove budućnosti za razvoj našeg mjesta, taj slučaj je novim dokazom kako na općinskoj upravi stoje ljudi nesposobni, nevidljivi i nedorasli svom položaju.

Vjenčanje. U srijedu vjenčao se je gosp. Ivan Jurić, trgovac vinom u Trstu sa gospodjom Šimom Grubišić, dražesnom kćeri gosp. Jerka Grubišića. Sretnom paru najsrdačnije čestitke i iskrene želje.

Tonka Bujas rođ. Šupuk ud. pok. Šime. Dne 18. tek preminula je u Zagrebu ova dobra i plemenita starica, majka Krste Bujasa, činovnika u miru, te Vice, Dinka i Stipana, naših dobrih prijatelja i pristaša.

Pred koju godinu odselila se je skupa sa sinom Krstom u Zagreb, sjećajući se svjedjer svog rodnog Šibenika. Tamo je i preminula u visokoj starosti od 73 godine.

Sprovod joj je bio dne 20. tek. u Zagrebu. Dobroj pokojnici pokoj vječni, a prijateljskom rodstvu naše iskreno saučesće. Zadušnice će se održavati dne 2. dojd. mj. u 8 sati u crkvi Sv. Križa u Döcu.

Preminula je poslije duge i teške bolesti Ivanka ud. Baranović dobra majka i ljubezna sestra. Ražalošćenog obitelji iskreno saučesće, a dobroj pokojnici vječni pokoj.

Okulist. Doznajemo, da je naš zemljak, dr. Albert Botteri, nekadašnji operator kod prof. dra. Fuchsa u Beču, pak višegodišnji prvi asistent na universitetskoj klinici u Innsbrücku, otvorio u Trstu uzoran ambulatorij za očne bolesti. Bilježimo ovu lijepu viest u korist obćinstva.

Vjeresijski zavod u Zadru birao je na zadnjoj sjednici svojim povjerenicima za naš grad gosp. Krstu Sunara i Aleksija Šupuka. Ovo priznanje i čast iskazana našim dvama uglednim građanima veseli nas najiskrenije, te se ovim izborom radujemo istom Vjeresijskom zavodu čigove, ču interese novi povjerenici znati najživlje zastupati.

Konstitucijska sjednica novog općinskog vijeća biti će dojdjuće nedjelje. U znak naše građanske sklonosti poklanjamo već unapred novom vijeću prvih 20 brojeva našega lista, obećavajući im najsvetane, da izvrše li samo polovicu onih preporuka, koje smo iznijeli u pogledu neurednosti općine i grada, a koje nas samo bruce pred stranim svijetom, da ćemo im iskazati naše zadovoljstvo i povjerenje.

Ako je pak istina, što čujemo, da ćemo novom upravom imati i novog načelnika u osobi gosp. D.ra Bogića, tad nemožemo na ino, već odmah sad iskazati naše zadovoljstvo nad time. Šibenik bi time dobio dobrog građanina, vrsnu silu, čovjeka, o kom znamo, da mu je ova rodna šibenska gruda priraslala srcu i da će za nju raditi, kako pravi valjani i vrijedan sin može za nju da radi.

Osim toga to bi bio znak nove ere u Šibeniku, ere građanske snosljivosti, stišanja strasti, odstranjenja onih opreka i reakcija, koja se sama po sebi radja, kad gleda na načelničkoj stolici čovjeka, koji nije građanin, a nije nuždan da to mjesto pokriva, kad mjesto ima svojih sinova i boljih i vrijednijih.

Kad bi se to imalo dogoditi, možemo uvjeriti gospodu vijećnike, da će ta vijest biti zanosom pozdravljena od svega građanstva bez razlike, jer

Grubišić & Comp. u Šibeniku

: Otravništvo i stovarište za umjetno gnjojivo :
CALCIUMCIANAMIDA

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia)

Upute o uporabi i razjašnjenja na zahtjev badava i franko.

14-20

PIO TERZANOVIĆ — ŠIBENIK

Velika zaliha za zimsku sezonu

MUŠKIH ODIJELA I KABANA

NAJMODERNIJEG KROJA UZ VRLO UMJERENE CIJENE

NE BOJI SE UTAKMICE.

7-52

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA — PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU - DIONIČKA GLAVNICA Kr.
2.000.000 - PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI DOJEL PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

Gritzner Šivaći Strojevi

jedna od najvećih tvornica šivaćih strojeva na Kontinentu.
Rasprodano preko dva Miliona strojeva.
Kao za kućnu uporabu i vezivo — tako za svaku industrijalnu radnju — najbolji.
Mjesečne uplate — za gotov novac veliki dopust.

Podučavanje u vezivu badava.
Gritzner Koturače
odlikuju se već od godina čvrstoćom i kvalitetom materijala.

Skladište:
JURAJ GRIMANI — ŠIBENIK.

NE BOJI SE ŠVINDLER-UTAKMICE

10-52

Penkala

Automatična olovka i pera

dobivaju se u papirnici

JURAJ GRIMANI - Šibenik

pribor za pisane strojeve svijuh

— sistema. —

Razglednica i svih ostalih kance-

larijskih predmeta

Svi školski risaći i pisaci predmeti

10-52

Grubišić & Comp. u Šibeniku

: Otpравниštvo i stovarište za umjetno gnjojivo :

CALCIUMCIANAMIDA

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia)

Upute o uporabi i razjašnjenja na zahtjev badava i franko.

16-20

Grubišić & Comp. u Šibeniku

: Otpравниštvo i stovarište za umjetno gnjojivo :

CALCIUMCIANAMIDA

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia)

Upute o uporabi i razjašnjenja na zahtjev badava i franko.

14-20